

Onlangs verscheen een absurdistisch woordenboek, met “nieuwe woorden die het niet gaan redden”, zoals *haggel*, *ochtendmagiër* en *krekelupperwarebakje*. Het blijkt in een lange traditie te staan.

MARC VAN OOSTENDORP

Alfabetisch geordende waanzin

De alfabetweter en eerdere humoristische woordenboeken

Woordenboeken zijn er niet alleen opdat tienjarige jongetjes er vieze woorden in kunnen opzoeken. Ze zijn er onder andere ook om de juiste vertaling van buitenlandse woorden te vinden, om gelijk te krijgen tijdens een spelletje scrabble, of om synoniemen te vinden voor het woord *afschuwelijk*. En ze zijn er ook, al heel lang, om te lachen.

Het grappigste taalboek van 2013 is waarschijnlijk *De alfabetweter* van Ronald Sniijders en Fedor van Eldijk, een woordenboek met, volgens het omslag, “1000 nieuwe woorden die het niet gaan redden”, allemaal voorzien van beknopte definities en andere taalkundige informatie, zoals over het woordgeslacht en de meervoudsvorm. Ook *alfabetweter* zelf wordt gedefinieerd:

alfabetweter, (m.) -s, 1. iem. die beweert betere woorden te weten dan tot nu toe met het alfabet zijn gemaakt, 2. woordenboek dat deze woorden bevat.

Kritikoster

Sniijders en Van Eldijk zijn volgens hun eigen definitie dus zelf alfabetweters. En ze hebben gelijk: met

de woorden die ze bedacht hebben, verrijken ze de Nederlandse taal – al is het de vraag wanneer je de woorden zou kunnen gebruiken.

De twee schrijvers zijn absurdisten: ze spotten niet zozeer met bestaande personen of situaties, maar met de logica en de wereld. Bij het bedenken van nieuwe woorden gebruiken ze verschillende procedés: van het cryptogram (“*kutstreek*, Achterhoek. → venuslocatie”), via het komisch vervormde woord (“*kritikoster*, kerkbewaarder die overal wat op aan te merken heeft: ‘het tocht in deze kerk’, ‘de pastoor trekt niet door op de wc’, ‘en het hele fenomeen kerk is eigenlijk achterhaald’”), tot en met het ook naar de vorm volkomen verzonnen woord: “*haggel*, een kromme knook om lendes mee te paaien, Franse ~, nonchalante beweging waarmee lendes ternauwernood worden gepaaid”.

Mijn favoriete procedé is dat van de samenstelling: twee alledaagse woorden worden aan elkaar gekoppeld en van een definitie voorzien. *De alfabetweter* wemelt ervan:

- **ochtendmagiër**, (m.), -s, goochelaar die alleen ’s ochtends vroeg shows geeft omdat hij ’s middags en ’s avonds nooit kan.